

ПЕТЕР ХАНДКЕ

ГОЛМАНОВ

СТРАХ

ОД

ПЕНАЛА

Петер Хандке

Голманов сѝрах од ѱенала

Превод: **Дринка Гојковић**

Драматизација, режија и адаптација: **Ана Ћорђевић**

Драматург: **Николина Ћукановић**

Сценограф: **Љубица Петровић**

Костимограф: **Светлана Цвијановић**

Композитор: **Владимир Пејковић**

Сценски говор: **Дијана Марковић**

Сценски покрет: **Вишња Обрадовић**

Редитељ видео материјала: **Синиша Цветић**

Сниматељ и мотажер видео-материјала: **Владислав Андрејевић**

Сарадници на изради видео-материјала: **Јован Радаковић и Ненад Маринковић**

Продуцент: **Јудит Ференц**

Асистент костимографа: **Милена Грошин**

Асистент драматурга: **Дивна Стојанов**

Играју:

Марко Марковић

Милован Филиповић

Бојана Милановић

Сања Ристић Крајнов

Николина Спасић

Бојана Тушуп

Марко Савковић

Тања Пјевац

Пеђа Марјановић

Вишња Обрадовић

Миа Симоновић

Мина Павлица

Играју у видео-материјалу:

Анђела Пећинар, Андријана Ћорђевић, Јелена Лончар,

Дарија Вучков, Нађа Максић, Теодора Парошки,

Симонида Мандић, Мила Пајић, Невена Неранџић,

Иван Павловић, Драгомир Пешић, Стефан Старчевић,

Филип Клицов и Бранислав Ћалић.

Захваљујемо ФК Војводина и Академији уметности Нови Сад

Инспицијент: Владимир Савин

Суфлер: Срђан Стојновић

Мајстор светла: Мирослав Чеман

Мајстор тона: Владимир Огњеновић

Видео-бим: Срђан Миловановић и Ђорђе Верначки

Прва проба: 8. марта 2021, ВИП салон СНП-а

Премијера: септембар 2021, на фестивалу ИНФАНТ

Представа траје: сат и четрдесет минута

Декор, костими и остала сценска опрема израђени су у радионицама Српског народног позоришта.

Свака иџра, а и ова наша, има свој победника, има своја љубићника. Губићник бићи, како јод шоме љрисићуио, није лејо, није љријайно, сиорења не вреде, једношћавно – није. А као у свакој иџри, шћако и у овој нашој, победићи – није лако. То комџликује сићвари, али је неоћходно, јер, у љрошћивном иџра није занимљива. Нишћиа није занимљиво ако је циљ лако осћварив. Живошћ је ућлавном јако досадан, дечко мој, и шћи шћо и сам знаш, и ако нема неизвесносћи, ако нема шћо!... надања, које се чини час оћправданим, час узалудним, да ће лоћића завршићи у јолу, ако се она јолу ближи, и сви су изћледи да ће шћамо завршићи, а она ићјак некако не заврши или обрнућо, изћледа да никад неће, а оно – оћ, и она унућра, свећ би био нећодношћиво месћо. Дословно, нико не би моћао да љоднесе љроцес живљења.

Петер Хандке, *Голманов сићрах од љенала*

Петер Хандке (*Peter Handke*, Грифен, 6. 12. 1942), аустријски књижевник и активиста немачко-словеначког порекла. Одрастао је у Источном Берлину и Грифену, а студије започео у Грацу. После првог објављеног романа *Сићршљени* 1965, напустио факултет и посветио се писању. Пажњу на себе скренуо је 1966. када је на Принстону, у Њујорку, оптужио литерарну Групу 47 за „описну импотенцију“.

Пише прозу, поезију, есеје, драме, сценарије, преводи и режира. Широм света су игране представе по његовим текстовима: *Касћар*, *Псовање љублице*, *Пућовање у сонорну земљу*. По роману *Голманов сићрах од љенала* Вим Вендерс је снимео филм, а Хандке је написао сценарио и Вендерсово остварење *Небо над Берлином*.

Након путовања у БиХ, Хандке 1996. пише есеј *Правда за Србију* и противи се сваљивању кривице само на српску страну. Након тога је прогнан из глобалне интелектуалне заједнице. Априла 1999, када почиње бомбардовање Југославије, путује у Србију, враћа Бихнерову награду и иступа из Католичке цркве.

Иностранци члан САНУ постаје 2012, плакету Дисовог пролећа добија 2013. и преводи песму *Можда сићава* на немачки. Удружење књижевника Српске проглашава га почасним чланом 2019, а 2020. на сцени театра КПГТ постављена су Хандкеова дела *Велики љад* и *Дон Хуан* у режији Љубише Ристића. За роман *Друи Мач*, *Мајска љовесћ* добија „Велику награду Иво Андрић“, Андрићевог института у Вишеграду, за најбољу књигу објављену у Србији или Републици Српској током 2020.

Од 1990. живи у градићу Шавилу крај Париза.

Из интервјуа Петера Хандкеа

Несрећа без жеља, прича о самоубиству ваше мајке, једно је од ваших најуспешнијих дела. Делите ли мишљење већине да та књига заузима посебно место у вашем опусу?

Само утолико што у случају те књиге није било никаквог измишљања. Ништа нисам могао да измислим.

Одавно сам се навикао на то да препричавам, а не да

причам. Ипак, препричавање једног тако ужасног, тужног догађаја није ми деловало нарочито примамљиво. Ту заправо није толико реч о мојој мајци, колико о људском бићу на самрти, некое ко се суочава са смрћу.

Да ли је недостатак жеља био несрећа ваше мајке? Чињеница да је изгубила способност да било шта пожели?

Ја уопште не мислим да она није имала жеља. У основи, наслов је погрешан, као што је случај са већином мојих наслова. Узмимо *Голманов страх од њенала*. Голман се не плаши, он је тај код кога на крају нема страха. Моја мајка је до самог краја имала жеље. Још увек је желела да упозна неког мушкарца, неког „кавалера“. Не знам шта је под тим тачно подразумевала. Често се догађа да наслов противречи причи, а да ипак није нужно лаж.

Мајка је заједно са вама читала класике светске књижевности.

Да, и све у животу је повезивала са њима. И то прилично радикално. То није било тако лоше, али умело је да буде и нездравно. Верујем да сам и ја некада давно читао на исти начин: сваку књигу као потенцијалну аутобиографију. Кафка је био један од писаца са којима није желела да се идентификује. Достојевски је вероватно највише одговарао њеној души. Та измучена душа, компликована и пуна љубави, вапила је за спасењем. Мојој мајци је спасење било преко потребно. Она никада није била нарочито религиозна, али пред крај живота постала је велики противник религије или, боље речено, цркве.

Улрих Вајнцирл, welt.de, 3. 7. 2020.

Превод: Јелена Танасковић

О Хандкеовом *Голмановом сѝраху* од *ѱенала*

У роману Петер Хандке пише о неколико дана у живота бившег голмана Јозефа Блоха од кад губи посао на градилишту где је радио као монтер, или онога што Блох тумачи као отказ. Писац примењује поступак супротан психолошком реализму, одустаје од стандардне књижевне карактеризације и од свог литерарног јунака не прави заокружени лик. Фокусирајући се искључиво на описе његовог стања и његову свакодневицу, Хандке не провоцира емпатије читалаца према Блоховој судбини. Блохов свет је хладан, застрашујућ, отуђен, нарушене комуникације не само између људи него и на метафизичкој равни.

У роману Хандке користи оно што Гинтер Андерс, у студији *Кафка – pro et contra*, дефинише као Кафкино стилско обележје: о дешавањима која, с обзиром на њихову природу и традиционалну приповедачку праксу, треба да имају другачије наглашене осећајне тонове, он пише једнаким, безличним, равним тоном. Отуда читалац, заједно с јунаком, не зна како треба да се постави према исказима у тексту па не може ни да се препусти да га писац некуд води.

Реч редитеља

Голманов страх од пенала

Пут пређен кроз рад на драматизацији – доста слободној и удаљеној од романа колико је само позориште удаљено од прозе, поготово Хандкеове прозе – пут пробијања кроз ткиво овог култног дела и његову згуснуту и узнемирујућу садржину, пут прављења представе након тога, али и пут који сâм главни лик Јозеф Блох пређе кроз представу, тиче се испитивања бесмисла конструкције живота засноване на искуству просте свакодневице, до крајњих граница, које, кад се пређу, почиње пут ка смислу.

Искуство просте свакодневице је препуно апсурдних ритуала, који, кад се преиспитају без страха, губе сваку вредност и делују чудно, као што реч која се понавља много пута почиње да звучи застрашујуће, лишена икаквог садржаја, јер га она и нема, тј. губи понављањем. Понављање без развоја увек води ка обесмишљавању.

Најзначајнији и најбољнији апсурдни ритуали просте свакодневице налазе се у љубавном животу и каријери. Успех, оствареност у њима, љубавном животу и каријери, не отклања њихову апсурдност – она је наглашава. Што је човек успешнији, то му је теже, јер се спољни знакови успеха не подударају с његовим осећањем живота.

То изазива неурозу – анксиозност, *angst* – јер је човек несрећан без разлога, тј. без разлога који би ико био у стању да му објасни.

Он је принуђен да изнова понавља понашања која су пред њега стављена као захтев, како би остао успешан, док испуњеност осећањем успеха изостаје сваки пут све очигледније.

Човек модерне свакодневице губи везу с природом и природним, логичним и повезаним по природи, губи везу са целовитиошћу и доживљајем себе и света. Његов једини излаз из тог стања престрављености празнином је управо оно чега се највише боји – неуспех.

Мој *Голманов сѝрах од ѧенала* је ода ослобађајућем неуспеху.

Ана Ђорђевић

Ана Ђорђевић рођена је у Београду, 1977. Дипломирала је позоришну и радио режију на Факултету драмских уметности. Професионални је редитељ од 2000. године. За већину представа писала је ауторски текст или драматизовала прозно дело.

Значајније режије

Киш/Балетић/Ђорђевић *Ред вожње Андреаса Сама*, Југословенско драмско позориште 2005, Ж. Б. П. Молијер *Дон Жуан*, Битеф театар 2005, Ђовани Бокачо *Декамерон*, Вечерња сцена Позоришта „Бошко Буха“ 2006, Лаза Лазаревић *Швабица*, Југословенско драмско позориште 2009, Ф. М. Достојевски *Зайиси из њодземља* Југословенско драмско позориште, 2010, Н. В. Гогољ *Женидба*, Народно позориште Сомбор 2010, Петар Михајловић, *Радничка хроника*, Народно позориште Републике Српске 2010, Ана Ђорђевић *Чејрнаесџа* Народно позориште Републике Српске 1913, Вилијам Шекспир *Мнојо вике ни око чеја*, Народно позориште Сомбор 2015, Стојан Срдиф *Моје Дејше*, Београдско драмско позориште 2016, Мирослав Крлежа *У ајонији* БеоАрт и Југословенско драмско позориште 2016, Н. В. Гогољ *Мрџве душе*, Народно позориште Ниш 2017, Ана Ђорђевић *Црне краљице* (драма на мађарском језику), Народно позориште Суботица 2017...

Ауторски текстови, драматизације и адаптације

Киш-Балетић-Ђорђевић *Ред вожње Андреаса Сама*, Југословенско драмско позориште, 2005 – драматизација романа *Башџа, њејео* Данила Киша; Ђовани Бокачо *Декамерон*, Позориште „Бошко Буха“, вечерња сцена, 2006 – драматизација истоименог дела; Лаза Лазаревић *Швабица*, Југословенско Драмско Позориште, 2009 – драматизација истоименог дела (публиковано); Ф. М. Достојевски *Зайиси из њодземља*, Југословенско драмско позориште, 2010 – драматизација истоименог дела; Ана Ђорђевић *Ауџојуџем*, Народно позориште Врање, 2011 – ауторски текст; *Чејрнаесџа*, ауторски пројекат, Народно позориште Републике Српске, 2013 – ауторски текст заснован на књизи *Сарајево 1914*. Владимира Дедијера; Мирослав Крлежа, *У ајонији*, БеоАрт, 2016 – адаптација; Н. В. Гогољ *Мрџве душе*, Народно позориште Ниш – драматизација; Ана Ђорђевић *Црна куџија*, БеоАрт и Београдско драмско позориште, режија: Андреј Носов – ауторски текст; Ана Ђорђевић *Црне краљице*, драма на мађарском језику, Народно позориште Суботица – ауторски текст, Милош Црњански, *Роман о Лондону* – режија и драматизација, БеоАрт и Београдско драмско позориште...

Ана Ћорђевић у Српском народном позоришту

Исидора Секулић – Ана Ћорђевић, **Ћакон**, Српско народно позориште, 2013 – ауторски текст по мотивима приповетке *Амбиције, дим* и романа *Ћакон Бојородичине цркве* Исидоре Секулић, премијера: 13. априла 2013, сцена „Пера Добриновић“;

Ана Ћорђевић, **Аника и њена времена**, БеоАрт и Српско народно позориште – ауторски текст по мотивима приповетке *Аникина времена* Иве Андрића, режија Ана Ћорђевић, премијера: 20. октобра 2017, сцена „Пера Добриновић“;

Ана Ћорђевић, **Смедерево 1941.** (публиковано), Српско народно позориште 2019, режија Ана Ћорђевић, премијера: 27. септембра 2019, сцена „Пера Добриновић“.

Белешка о Хандкеу

Петер Хандке највероватније не би био идеалан литерарни јунак књижевних дела које пише Петер Хандке. Или би можда био?

Како би Хандке, на трагу проседеа који је применио у *Голмановом сџраку од њенала*, писао о свакодневици Хандкеа чији је животу обележен драматичним догађајима? Како би равним, незаинтересованим тоном, без уношења у психолошку структуру лика, Хандке писао о Хандкеу који је од детињства био распопућен између различитих националних и културних идентитета; чија је мајка извршила самоубиство; како би описао свој ангажман из касних 60-их година прошлог века, када се жестоко обрушио на књижевну Групу 47 у којој су била нека од најугледнијих имена немачке књижевности, и кад је изопштен из тамошњег књижевног живота? Следеће његово изопштавање било је 1999, кад Хандке заузима принципијелни став поводом бомбардовања СР Југославије. Како би писао о тријумфу писца над политикантима када је добио Нобелову награду? И да ли би је уопште доживео као тријумф?

А. М.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

НОВИ САД

Позоришни трг 1, 21101 Нови Сад

Телефон: 021/ 6621 411 (централа)

За издавача / ЗОРАН ЋЕРИЋ, управник
УЈ Драма / МИЛОВАН ФИЛИПОВИЋ, директор

Уредник / АЛЕКСАНДАР МИЛОСАВЉЕВИЋ
Фотографије / СРЂАН ДОРОШКИ
Обликовање / СОЊА ВИДАКОВИЋ САВИЋ
Графички уредник / ЂОРЂЕ ЛАБАТ
Прелом текста / ЉИЉАНА БИЛБИЈА

Штампа /
Тираж 500

160. сезона 2020/2021.

www.snp.org.rs

Настанак представе подржао је
Аустријски културни форум Београд

